

**Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, К.Токтомаматов
атындагы Эл аралык университети жана
Кыргызстан Эл аралык университети**

Д12.20.614 Диссертациялык кеңешинин № 9- протоколу

Жалал-Абад шаары

1-апрель, 2021-ж.

Катышкандар:

Диссертациялык кеңештин мүчөлөрү: Арабаев А.А., Арзиев Н.И., Асаналиев Т.А.,
Баатов А.Б., Кулдышева Г.К., Мажитов Б.О., Мамбеткулов А.Ш., Пазылов Н.А., Юлдашев
К.К., Юсупов У.Ж., Азиз Канатбек.

Диссертациялык кеңештин негиздоочу уюмдардын окүлдөрү: Алыбаев К.С.,
Абдразакова Г.А., Нурматова М.

Издөнүүчүлөр: Р.Джоробекова, А.Э.Сулайманова, А.Т.Атантаев, С.А.Минбаев,
Ч.М.Турсунбаева, К.А.Абдуганиев, Айтмамат кызы Айгул

Диссертациялык кеңештин себептүү келбеген мүчөлөрү: Дусипов Е.Ш.,
Сулейменова С.Ж.

Күн тартиби:

4. Издөнүүчү С.А.Минбаевдин диссертациясын алдын ала коргоосу;

Төртүнчү маселе: Издөнүүчү Минбаев Советбек Аблазовичтин диссертациясын
алдын ала коргоосу;

Төрага А.А. Арабаев: - С.А.Минбаевдин диссертациясын алдын ала коргоосуна
өтсөк. Сөз диссертациялык ишинин негизги жоболору жана алынган илимий
жыйынтыктары менен тааныштыруу үчүн издөнүүчү С.А.Минбаевге берилет.

Издөнүүчү С.А.Минбаев: Рахмат, урматтуу төрага, Сиз белгилеген убакытта
сөзүмдү аяктоого аракет кылам.

- Саламатсыздарбы, диссертациялык кеңештин урматтуу төрагасы, урматтуу
мүчөлөрү жана бүгүнкү алдын ала коргоонун урматтуу катышуучулары! Атайын
убактыңыздарды бөлүп, менин диссертациям, авторефератым менен таанышып,
пикирлериниздерди билдирүү үчүн келгениңиздерге чоң рахмат. Ишимдин мазмуну
боюнча кыскача билдирүү жасоого уруксат бериниздер. Жалпыңыздарга маалым
болгондой, диссертациялык ишибиздин темасы, жогоруда айтылып өткөндөй, “Кыргыз
Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк
ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектиери)” деп аталат.

Теманы изилдөөнүн актуалдуулугу. КыргызРеспубликасынын Конституциясынын
20-беренесинин 2-пунктуна ылайык адам укуктары жана эркиндиктери эң жогорку
баалуулук деп таанылат. Биздин өлкөнүн негизги мыйзамында укук субъектүүлүктүн
төмөнкүдөй негизги принциптери бекемделген: адам укуктарын, эркиндиктерин
абсолюттук жана ажыратылгыс деп таануу, мыйзам чыгаруу, аткаруу бийлигинин жана
жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишмердүүлүгүнүн маңызын жана
мазмунун аныктоо; мыйзамга карама-каршы келбеген бардык ыкмалар менен укук жана
эркиндиктерди коргоо, анын ичинде аргасыз коргонуу, ошондой эле менчиктин кол
тийбестигин жана өзүнүн мүлкүн өз алдынча ажыратуу.

Албетте, жарандык, кызматтык куралдардын жана алар үчүн патрондордун,
жарылуучу материалдардын, жарандык-пиротехникалык заттардын жана аларды
пайдалануу менен жасалган буюмдардын жүгүртүлүшү; түстүү сүрөттөр үчүн көбөйтүү

жана көчүрүү жабдуулары менен жабдылган кобойтүү бөлүмдөрдүн иши; уулуу, банги, психотропдук заттар жана прекурсорлор; ок атуучу жана атуучу тирлерди, атуу жана аңчылык аянтчаларын ачуу жана иштетүү; штамп жана гравюралар боюнча устаканалар өтө зарыл, анткени алар адамдарга чыныгы пайда алып келет. Ошону менен бирге, мындай объектилер туура эмес колдонулган учурда, адамдарга олуттуу зыян келтириши мүмкүн экендигин да белгилей кетүү керек.

Башка илимий программалар менен байланышы. Эмгек жекече демилге менен аткарылып, изилдөө темасы Ош мамлекеттик университетинин юридика факультетинин мамлекеттин жана укуктун теориясы жана тарыхы кафедрасынын илимий изилдөө планына киргизилген.

Изилдөөнүн максаты жана милдеттери. Диссертациялык изилдөөнүн максаты - ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчү ишин өркүндөтүүгө багытталган сунуштамалардын негизинде, Кыргыз Республикасынын лицензиялык-уруксат берүү тутумунун учурдагы абалын талдоо.

Бул максатка жетүү үчүн төмөнкү милдеттерди чечүү керек:

- лицензиялык-уруксат берүү тутумунун Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын ишиндеги ордун аныктоо;
- каралып жаткан иш чөйрөсүндөгү түшүнүктүк жана терминологиялык аппаратты

талдоо;

- лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүнө ретроспективдүү изилдөө жүргүзүү;
- ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү ишин жөнгө салган

колдонуудагы мыйзамдарды талдоо;

- эл аралык мыйзамдардын ченемдерин жана ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү тутуму боюнча чет мамлекеттердин тажрыйбасын үйрөнүү;

- лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүн жүргүзүү боюнча Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын практикалык ишин изилдөө;

- лицензиялоо-уруксат берүү тутумунун объекттерин контролдоо ишине катышкан ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчү жана башка бөлүмдөрүнүн ишин уюштурууну өркүндөтүү жолдорун аныктоо;

- ички иштер органдарынын иликтенип жаткан ишинин түрүн жөнгө салуучу укуктук базаны өркүндөтүү боюнча сунуштарды иштеп чыгуу.

Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы кыргызстандык юридикалык илимде диссертациялык изилдөөлөрдүн алкагында биринчи жолу изилдөө жүргүзүлүп жаткандыгында жана Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү тутумунун теориялык-практикалык маселелеринде турат. Бул эмгек ички иштер органдарынын бөлүмдөрүн лицензиялык-уруксат берүү ишин уюштуруу менен байланышкан көйгөйлөрдү ар тараптуу изилдөө болуп саналат, анда мыйзамдардагы кемчиликтер аныкталып, аларды чечүүнүн конкреттүү жолдору көрсөтүлгөн.

Иштин жаңылыгы коргоого берилген негизги жоболордо камтылган изилдөөнүн натыйжалары менен аныкталат.

Диссертациялык изилдөөнүн теориялык жана практикалык мааниси. Изилдөөнүн жүрүшүндө алынган натыйжалар ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгү менен байланышкан түшүнүктөрдү иштеп чыгууга жана тактоого мүмкүндүк берди. Бул алардын бирдей, так чечмеленишине жана иш жүзүндө колдонулушуна шарт түзөт.

Автор тарабынан иштелип чыккан мыйзамдарды өркүндөтүү боюнча сунуштар ички иштер органдарынын ишин лицензиялоонун жана уруксат берүүнүн натыйжалуулугун жогорулатуу максатында иштелип чыккан. Изилдөөнүн натыйжалары ички иштер органдарынын ишин өркүндөтүү боюнча сунуштарды андан ары иштеп чыгуу жана негиздөө үчүн негиз боло алат. Бул изилдөөнүн негизги жоболорун жана корутундуларын билим берүү мекемелеринде "Кыргыз Республикасынын административдик укугу", "Укук коргоо органдары" сабактарын үйрөнүүдө да колдонсо болот. Лицензиялык-уруксат берүү

ишмердүүлүгүн уюштурууну өркүндөтүү боюнча сунуштар ички иштер органдарынын практикалык иш-аракеттеринде түздөн-түз колдонулушу мүмкүн.

Жактоого чыгарылган диссертациянын негизги жоболору:

1. Ченемдик-укуктук актыларында колдонулган түшүнүктүк аппаратты өркүндөтүү максатында, автор тарабынан “Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутуму”, “Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгү” деген түшүнүктөр калыптандырылды.

Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутуму –бул тиешелүү мыйзам актылары тарабынан физикалык жана юридикалык жактардын пайдалануусу үчүн чек коюлган, айлануудагы буюмдар жана предметтердин, көзөмөл алдындагы объектилердин иш алып баруу чөйрөсүндөгү коомдук мамилелерди жөнгө салууну камсыз кылган милициянын ыйгарым укуктуу кызмат адамдарынын, бөлүмдөрүнүн жыйындысы.

Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгү милициянын атайын айгарым укуктуу бөлүмдөрү тарабынан уруксат берүү, уруксат берүүчүлүк тутум тарабынан орнотулган эрежелерди системалуу көзөмөлдөө, укук бузууларды алдын алуу жана тиешелүү мамлекеттик мажбурлоо чараларын көрүү боюнча аракеттердин топтому катары аныкталат.

2. Ок атуучу курал-жарактарды сатып алуу, сактоо жана алып жүрүү үчүн уруксат берүү эрежелерине кошумча талаптарды киргизүү зарылчылыгы негизделди. Атап айтканда, 1999-жылдын 9-июнундагы №49 Кыргыз Республикасынын “Курал жөнүндө” мыйзамына ок атуучу курал-жарак сатып алууну каалаган жакка комиссиялык медициналык текшерүү милдеттүүлүгү боюнча сунуш киргизилген.

3. Текет жана жеке маалымдоо каражаттарында чагылдырылган маалыматтарды кыска мөөнөттүн ичинде жайылтуу, өндүрүү үчүн атайын техникалык мүнөзгө, параметрлерге ээ жана түстүү көчүрүү, басма материалдардын топтому катары “Түстүү басмадагы көбөйтүүчү – нускалоочу техника” түшүнүгү калыптандырылды.

4. Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутумун оптималдаштыруу, лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүктүн формасын жана усулдарын өркүндөтүү үчүн ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгү концепциясын иштеп чыгуу сунушу аргументтештирилди.

5. Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүн өркүндөтүү максатында лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутумун өнүктүрүүнүн негизги багыттары аныкталды:

- Лицензиялык-уруксат берүүчүлүк иштер бөлүмүнө адистерди даярдоо;

-Лицензиялык-уруксат берүүчүлүк иштер бөлүмүнүн аткарган иш жүктөмүнө жараша штаттык бирдиктерди оптималдаштыруу;

- Башка ички иштер кызматы, бөлүмдөрү, ошондой эле жарандык коом менен натыйжалуу карым-катнашы үчүн лицензиялык-уруксат берүүчүлүк бөлүмдүн ишмердүүлүгүн координациялоо.

Издөнүүчүнүн жеке салымы. Теманы тандоо, материал жыйноо, иргөө, топтоштуруу жана аны сыпаттоо изилдоочү тарабынан жекече аткарылды. Иштин мазмуну жана натыйжалары басмадан авторлошсуз чыгарылды.

Диссертациялык изилдоонун жыйынтыктарынын апробациясы.

Жүргүзүлгөн изилдоолордун негизги жыйынтыктары, теориялык жоболору, анын негизиндеги корутундулар жана сунуштар Ош мамлекеттик университетинин юридика факультетинин “Мамлекеттин, укуктун теориясы жана тарыхы” кафедрасында, эл аралык илимий-практикалык конференцияларда апробациядан өттү.

Диссертациянын жыйынтыктарынын публикациялардагы чагылдырылуусунун толуктугу. Диссертациянын жалпы мазмуну 2013-жылдан бери КР ЖАК тарабынан сунушталган журналдарда жана ар кайсыл учурларда өткөрүлгөн илимий-теориялык, илимий-практикалык конференциялардын материалдарында тогуз макала түрүндө жарык көргөн.

Диссертациянын түзүмү жана колөмү. Диссертациялык иш Кыргыз Республикасынын ЖАК тарабынан коюлган тийиштүү талаптарга ылайык аткарылган. Анын түзүмү изилдоонун максаттары жана маселелери менен аныкталган жана киришүүдөн, алты бөлүмдү бириктирген эки главадан, колдонулган булактардын тизмесинен турат.

Отурумдун төрагасы, юридика илимдеринин доктору, профессор А. Арабаев: Сиз сөзүңүздү бүтсөңүз суроолорго өтсөк. Изденүүчүгө суроолоруңузда болсо берсеңиздер.

Торага А.А. Арабаев: Талкууга өтсөк. Кимде кандай суроо бар?

Арзиев Н.И.: Менин суроом курал-жарактар боюнча болмокчу. Кыргыз Республикасында кандай куралдарга уруксат талап кылынбайт?

Изденүүчү С. Минбаев. Рахмат, сурооңузга. Кыргыз Республикасынын Ички иштер органдарынын корутундусу боюнча ок атылуучу жана газ куралы катары пайдаланылбаган. найдын оозунан чыгуу кубаты 3 Джоулдан ашпаган куралга конструкциялык жактан окшош буюмдар, пневматикалык мылтыктар, тапанчалар жана револьверлер, сайы 6 миллиметрден ашпаган белги берүүчү тапанчалар жана револьверлер жана алардын патрондору уруксатсыз сатылып алынат жана катталбайт.

Юлдашев К.К.: 1-суроо. Кыргыз Республикасында лицензиянын кандай түрлөрү бар?

2-суроо. Лицензия менен уруксаттын кандай айырмачылыктары бар?

Изденүүчү С. Минбаев. 1-суроого жооп. Лицензиялар жана уруксаттар төмөнкү белгилер боюнча айырмаланат:

1) колдонуу убактысы боюнча:

а) мөөнөтсүз - колдонуу мөөнөтү чектөөсүз берилүүчү;

б) убактылуу - белгилүү бир мөөнөткө берилүүчү.

2) колдонуунун аймактык чөйрөсү боюнча:

а) колдонулушу Кыргыз Республикасынын бардык аймагына, ошондой эле эл аралык келишимдердин негизинде республиканын чегинен тышкары жайылтылат;

б) колдонулушу Кыргыз Республикасынын белгилүү аймагы менен чектелген жана чектелген мамлекеттик ресурстарды пайдалануу лицензияларына гана, атайын жонго салуу режимдеринин алкагында "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иштери жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Улуттук банк тарабынан берилүүчү лицензияларга карата, каралган лицензияларга киргизилген.

3) ээликтен ажыратуу боюнча:

а) ээликтен ажыратылбагандар:

б) ээликтен ажыратылгандар (чектелген мамлекеттик ресурстарды пайдалануу лицензияларына гана карата киргизилет).

4) формасы боюнча:

а) кагаз жүзүндө жол-жоболоштурулган лицензия;

б) электрондук лицензия - электрондук документ түрүндө жол-жоболоштурулган лицензия.

5) иштин колөмү жана укуктардын жыйындысы боюнча (товарларды экспорттоодо жана импорттоодо):

а) башкы лицензиялар;

б) бир жолку лицензиялар;

в) өзгөчө лицензиялар.

2-суроого жооп: **Лицензия** – Мыйзамга ылайык аларга карата мамлекеттик лицензиялоо киргизилген ишти жүзөгө ашыруу укугун ырастоочу документ.

Уруксат – иш процессинде айрым аракеттерди жүзөгө ашыруу укугун ырастоочу, мамлекеттик орган (Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан ыйгарым укук берилген кандай болбосун башка юридикалык жак) тарабынан берилүүчү документ.

Пазылов П.А.: Диссертациялык жумушту жазууда Кыргызстандын кайсыл окумуштууларынын илимий эмгектерин пайдаландыңыз?

Изденүүчү С. Минбаев. Рахмат сурооңузга. Диссертациялык эмгекти жазууда негизинен менин илимий изилдоомо жакын эмгектер катары А. Т. Молдобаевдин “Кыргыз Республикасынын кылмыш-укуктук мыйзамдары боюнча курал жаракты айландыруу тартибине каршы аскер кылмыштары” деген диссертациясын, К. М. Осмоналиевдин “Наркотикалык заттарды мыйзамсыз айландырууну эскертүү жана алдын алуунун кылмыш-укуктук чаралары (Кыргыз Республикасынын материалдары боюнча)” аттуу диссертациясын, А. Н. Адиловдун “Кыргыз Республикасындагы коомдук тартипти коргоону өркүндөтүүнүн теориялык, укуктук жана уюштуруучулук негизи” аттуу диссертациялык изилдоосүн пайдаландым.

Рахмат!

Торага А.А. Арабаев: Кимде кандай суроо бар? Жок. Изденүүчү С.А.Минбаевдин диссертациялык ишинин негизги жоболору жана алынган илимий жыйынтыктары жана практикалык сунуштамалары менен тааныштырды жана берилген суроолорго толук жооп берди.

ЧЕЧИЛДИ:

Изденүүчү С.А.Минбаевдин диссертациясын алдын ала коргоосу боюнча Диссертациялык кеңеш ЧЕЧИМ кабыл алды:

1. Изденүүчү С.А.Минбаевдин 12.00.01– укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы, укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча «Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектилери)» аттуу темадагы диссертациясы Диссертациялык кеңештин кезектеги отурумунда коргоого кабыл алынсын.

2.Изденүүчү С.А.Минбаевдин диссертациясы боюнча биринчи расмий оппонент катары ю.и.д., Баетов А.Б., экинчи расмий оппонент ю.и.к. Сулайманов К.А., жетектоочу уюм катары Э.Алиев ат.ИИМ академиясы дайындалышы.

3.Изденүүчү С.А.Минбаевдин диссертациясынын авторефераты таркатылуучу илимий мекемелердин (уюмдардын) кошумча тизмеси аныкталсын (тиркелет).

4.Изденүүчү С.А.Минбаевдин диссертациясы диссертацияларды коргоонун электрондук кезегине киргизилсин.

Диссертациялык кеңештин
торагасы, ю.и.д., профессор

А.А. Арабаев

Диссертациялык кеңештин
окумуштуу катчысы,
ю.и.к.,

Н.А. Пазылов

